

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: March/April-2023
Geography (Optional) Paper-III
GEOO3: Soil Geography

Day and Date: Monday, 15/05/2023
Time: 10.30 AM To 12.30 PM

Total Marks: 60

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks
4. Draw the diagram wherever necessary.
5. Allowed to use map stencil, if necessary

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 The upper microscopic thin layer on Earth's surface is called .....
 1) Soil   2) Khadak   3) Plants   4) None of these
- 2 ..... technique is called Eye in the sky and action on the ground.
 1) G. I. S.   2) Engineering   3) Soil survey   4) Cartography
- 3 The method of studying the soil in a large area by dividing it into small areas is called ..... form.
 1) Regional   2) Descriptive   3) observational   4) Classical
- 4 Causality goes first in the ..... nature of soil geography.
 1) Regional   2) Descriptive   3) Scientific   4) Statistics
- 5 The word Pedology is derived from the..... language Pedon meaning soil and Logos meaning study.
 1) Greek   2) French   3) Hebrew   4) English
- 6 Fertility and productivity of soil depends on which factor the most.
 1) Weather   2) Basic rock   3) Organic rock   4) the rain
- 7 Which component of soil is related to the size of the soil particles.
 1) Soil appearance   2) Soil texture   3) Soil structure   4) The colour of the soil
- 8 Which of the following soils has ratio 1 to 7?
 1) Acidic soil   2) Alkali soil   3) Both acid and alkaline soil   4) None of these
- 9 Which layer of the soil layer contains the highest amount of organic matter?
 1) 'A' layer   2) 'B' Layer   3) 'C' Layer   4) 'D' layer
- 10 As the amount of..... increases, the pH value will decrease.
 1) Calcium   2) Hydrogen   3) Phosphate   4) Manganese
- 11 Black soil is also known as .....
 1) Mountain soil   2) Regur soil   3) Alluvial soil   4) Laterite soil
- 12 In tropical regions with high temperature and high rainfall ..... soil is formed.
 1) A. Mountain soil   2) Regur soil   3) Alluvial soil   4) Laterite soil

- 13 What factors result in intersectional soil in genetic classification?
 1) weather 2) plant 3) Topography 4) Neither of these
- 14 In which component is not involved in crop management.
 1) choice of crops 2) transformation of crops 3) traditionalist perspective 4) Patterns
- 15 Over-irrigation causes the soil to .....
 1) fertile 2) black 3) barren 4) productive

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Soil Geography branch of Physical Geography.
- 2 Scope of Soil Geography.
- 3 Soil Structure.
- 4 Marsh Soil.

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Write the definition of soil geography.
- 2 Write in brief the losses of soil.
- 3 State the causes of soil erosion by wind.
- 4 Explain in brief the measures of land conservation.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Discuss the factor affecting on soil formation and its development.
- 2 What is soil degradation? Explain in details its causes and problems.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
4. आवश्यक ठिकाणी आकृती काढा
5. नकाशा स्टेनसिल वापरण्यास परवानगी आहे.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 भूपृष्ठावरील वरच्या सूक्ष्म पातळ थराला ..... म्हणतात.
 1) मृदा 2) खडक 3) वनस्पती 4) यापैकी नाही
- 2 ..... या तंत्राला Eye in the sky and action on the ground म्हणतात.
 1) जी. आय. एस. 2) अभियांत्रिकी 3) मृदा सर्वेक्षण 4) नकाशाशास्त्र
- 3 विस्तृत विभागाचे लहान लहान प्रदेशात विभागणी करून तेथील मृदेचा अभ्यास करण्याची पद्धत म्हणजे ..... स्वरूप होय.
 1) प्रादेशिक 2) वर्णनात्मक 3) निरीक्षणात्मक 4) शास्त्रीय
- 4 मृदा भूगोलाच्या ..... स्वरूपामध्ये कार्यकारणभाव पाहिला जातो.
 1) प्रादेशिक 2) वर्णनात्मक 3) शास्त्रीय 4) सांख्यिकी

5 मृदाशास्त्र (Pedology) हा शब्द ..... भाषेतील Pedon म्हणजे मृदा व Logos म्हणजे अभ्यास यापासून तयार झाला.

- 1) ग्रीक 2) फ्रेंच 3) हिब्रू 4) इंग्रजी

6 मृदेची सुपीकता व उत्पादकता सर्वाधिक कोणत्या घटकावर अवलंबून असते.

- 1) हवामान 2) मुळ खडक 3) सेंद्रिय घटक 4) पाऊस

7 मृदेचा कोणता घटक मृदेच्या कणांच्या आकारासंबंधीत आहे.

- 1) मृदा बाह्यरूप 2) मृदेचा पोत 3) मृदेची रचना 4) मृदेचा रंग

8 खालीलपैकी कोणत्या मृदेचा सामू 1 ते 7 असतो?

- 1) आम्लधर्मी मृदा 2) अल्कली मृदा 3) आम्ल व अल्कली दोन्ही मृदा 4) यापैकी नाही

9 मृदा छेदाच्या कोणत्या थरात सेंद्रिय द्रव्यांचे प्रमाण सर्वात जास्त असते?

- 1) 'अ' थर 2) 'ब' थर 3) 'क' थर 4) 'ड' थर

10 जसजसे.....चे प्रमाण वाढेल तसतसे pH मूल्य कमी होईल.

- 1) कॅल्शियम 2) हायड्रोजन 3) फॉस्फेट 4) मॅगनिज

11 काळ्या मातीला ..... असेही म्हणतात.

- 1) पर्वतीय मृदा 2) रेगुर मृदा 3) गाळाची मृदा 4) जांभी मृदा

12 अधिक उष्णता व अधिक पाऊस पडणाऱ्या उष्ण प्रदेशात ..... ही माती तयार होते.

- 1) पर्वतीय मृदा 2) रेगुर मृदा 3) गाळाची मृदा 4) जांभी मृदा

13 जनुकीय वर्गीकरणातील आंतरविभागीय मृदेवर कोणत्या घटकांचा परिणाम होतो?

- 1) हवामान 2) वनस्पती 3) भूउठाव 4) यापैकी नाही

14 पीक व्यवस्थापनामध्ये कोणत्या घटकाचा समावेश होत नाही?

- 1) पिकाची निवड 2) पिकाची फेरपालट 3) परंपरावादी दृष्टीकोन 4) पट्टेरूपी पिके

15 अतिसिंचनामुळे मृदा ..... बनते.

- 1) सुपीक 2) काळी 3) नापीक 4) उत्पादक

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 मृदा भूगोल प्राकृतिक भूगोलाची एक शाखा.

2 मृदा भूगोलाची व्याप्ती.

3 मृदा संरचना.

4 दलदलीची मृदा.

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 मृदा भूगोलाच्या व्याख्या सांगा.

2 मृदा वीयोगाची थोडक्यात माहिती लिहा.

3 वाऱ्यामुळे होणाऱ्या धुपेची कारणे थोडक्यात सांगा.

4 भूसंवर्धनाचे उपाय थोडक्यात सांगा.

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 मृदा निर्मिती व विकास यावर प्रभाव टाकणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

2 मृदा अवनती म्हणजे काय सांगून त्याची कारणे व समस्या सांगा.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 भूपृष्ठावरील वरच्या सूक्ष्म पातळ थराला ..... म्हणतात.

- 1) मृदा 2) खडक 3) वनस्पती 4) यापैकी नाही

Option 1

2 ..... या तंत्राला Eye in the sky and action on the ground म्हणतात.

- 1) जी. आय. एस. 2) अभियांत्रिकी 3) मृदा सर्वेक्षण 4) नकाशाशास्त्र

Option 1

3 विस्तृत विभागाचे लहान लहान प्रदेशात विभागणी करून तेथील मृदेचा अभ्यास करण्याची पद्धत म्हणजे ..... स्वरूप होय.

- 1) प्रादेशिक 2) वर्णनात्मक 3) निरीक्षणात्मक 4) शास्त्रीय

Option 1

4 मृदा भूगोलाच्या ..... स्वरूपामध्ये कार्यकारणभाव पाहिला जातो.

- 1) प्रादेशिक 2) वर्णनात्मक 3) शास्त्रीय 4) सांख्यिकी

Option 3

5 मृदाशास्त्र (Pedology) हा शब्द ..... भाषेतील Pedon म्हणजे मृदा व Logos म्हणजे अभ्यास यापासून तयार झाला.

- 1) ग्रीक 2) फ्रेंच 3) हिब्रू 4) इंग्रजी

Option 1

6 मृदेची सुपीकता व उत्पादकता सर्वाधिक कोणत्या घटकावर अवलंबून असते.

- 1) हवामान 2) मुळ खडक 3) सेंद्रिय घटक 4) पाऊस

Option 3

7 मृदेचा कोणता घटक मृदेच्या कणांच्या आकारासंबंधीत आहे.

- 1) मृदा बाह्यरूप 2) मृदेचा पोत 3) मृदेची रचना 4) मृदेचा रंग

Option 2

8 खालीलपैकी कोणत्या मृदेचा सामू 1 ते 7 असतो?

- 1) आम्लधर्मी मृदा 2) अल्कली मृदा 3) आम्ल व अल्कली दोन्ही मृदा 4) यापैकी नाही

Option 1

9 मृदा छेदाच्या कोणत्या थरात सेंद्रिय द्रव्यांचे प्रमाण सर्वात जास्त असते?

- 1) 'अ' थर 2) 'ब' थर 3) 'क' थर 4) 'ड' थर

Option 1

10 जसजसे.....चे प्रमाण वाढेल तसतसे pH मूल्य कमी होईल.

- 1) कॅल्शियम 2) हायड्रोजन 3) फॉस्फेट 4) मॅगनेज

Option 2

11 काळ्या मातीला ..... असेही म्हणतात.

- 1) पर्वतीय मृदा 2) रेगुर मृदा 3) गाळाची मृदा 4) जांभी मृदा

Option 2

12 अधिक उष्णता व अधिक पाऊस पडणाऱ्या उष्ण प्रदेशात ..... ही माती तयार होते.

- 1) पर्वतीय मृदा 2) रेगुर मृदा 3) गाळाची मृदा 4) जांभी मृदा

Option 4

13 जनुकीय वर्गीकरणातील आंतरविभागीय मृदेवर कोणत्या घटकांचा परिणाम होतो?

- 1) हवामान 2) वनस्पती 3) भूउठाव 4) यापैकी नाही

Option 3

14 पीक व्यवस्थापनामध्ये कोणत्या घटकाचा समावेश होत नाही?

- 1) पिकाची निवड 2) पिकाची फेरपालट 3) परंपरावादी दृष्टीकोन 4) पट्टेरूपी पिके

Option 3

15 अतिसिंचनामुळे मृदा ..... बनते.

- 1) सुपीक 2) काळी 3) नापीक 4) उत्पादक

Option 3

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 मृदा भूगोल प्राकृतिक भूगोलाची एक शाखा.

Ans:

2 मृदा भूगोलाची व्याप्ती.

Ans:

3 मृदा संरचना.

Ans:

4 दलदलीची मृदा.

Ans:

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 मृदा भूगोलाच्या व्याख्या सांगा.

Ans:

2 मृदा वीयोगाची थोडक्यात माहिती लिहा.

Ans:

3 वाऱ्यामुळे होणाऱ्या धुपेची कारणे थोडक्यात सांगा.

Ans:

4 भूसंवर्धनाचे उपाय थोडक्यात सांगा.

Ans:

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 मृदा निर्मिती व विकास यावर प्रभाव टाकणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

Ans:

2 मृदा अवनती म्हणजे काय सांगून त्याची कारणे व समस्या सांगा.

Ans:

*****